

Προβολή Κειμένου Έκδοσης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

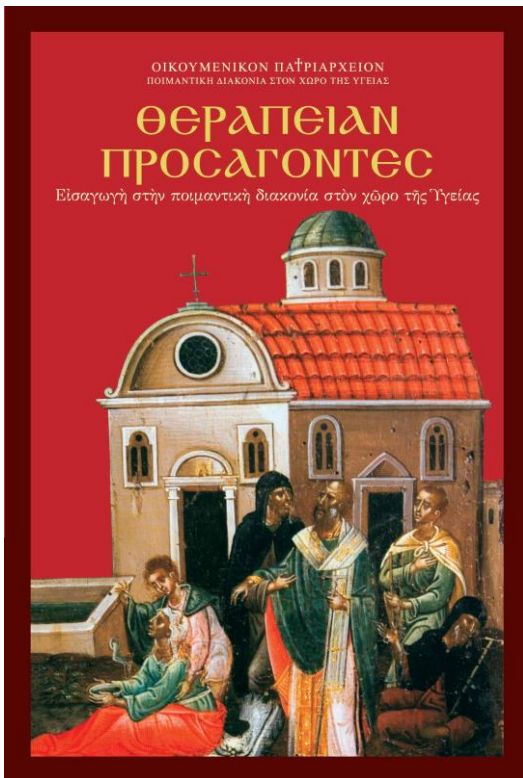
ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΘΕΡΑΠΕΙΑΝ ΠΡΟΣΑΓΟΝΤΕΣ

Εισαγωγή στην ποιμαντική διακονία στον χώρο της Υγείας

ISBN: 978-960-527-654-6

Σελίδες: 408, τιμή: 20,00€

Αυτός ο τόμος είναι ο πρώτος μιας σειράς που θα ασχοληθεί με την ποιμαντική διακονία στον χώρο της Υγείας. Αφορμή για την έκδοση του τόμου, η δημιουργία του «Δικτύου του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ποιμαντική Διακονία στον Χώρο της Υγείας», που έχει αναλάβει και την έκδοσή του. Σκοπός του Πατριαρχικού Δικτύου και της έκδοσης του βιβλίου, είναι να συνεισφέρει στο διάλογο και ενημέρωση όσων υπηρετούν στο χώρο της Υγείας, προσφέροντας έτσι μία αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται στον ασθενή, μία αρτιότερη και υψηλότερη ποιότητα στον χώρο της ποιμαντικής. Μέσα από το συντονιστικό ρόλο που χαρακτηρίζει τον Οικουμενικό Θρόνο, το Δίκτυο αυτό προσφέρει την δυνατότητα να συνεργασθούν και να αλληλοβοηθηθούν οι τοπικές Εκκλησίες μεταξύ τους στον τομέα της ποιμαντικής της Υγείας.

Τα κείμενα που συμπεριλαμβάνονται στο βιβλίο αποτελούνται κυρίως από τις εισηγήσεις που εκφωνήθηκαν στο 1^ο Διεθνές Συνέδριο Ποιμαντικής Διακονίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου στον Χώρο της Υγείας, που πραγματοποιήθηκε στην Ρόδο το 2008. Περιέχεται επίσης παράρτημα με πατερικά κείμενα που αναφέρονται στην φιλανθρωπία και στην διακονία του ασθενούς, καθώς και μια κατάσταση των φιλανθρωπικών καταστημάτων (ιδρύματα) που υπήρχαν στην Κωνσταντινούπολη στο Βυζάντιο.

Ο τόμος αυτός έρχεται αρωγός και βοηθός σε όσους προσφέρουν αγάπη και φροντίδα στον συνάνθρωπο, κληρικοί, ιατροί, νοσηλευτές, κοινωνικού λειτουργοί και άλλοι που διακονούν τον ευαίσθητο τομέα της Υγείας. Αποτελεί ένα βασικό εγχειρίδιο για όσους επιθυμούν να επιμορφωθούν στους τομείς της ποιμαντικής και της Υγείας. Εκφράζει το βαθύ πιστεύω και την πεποίθηση του Οικουμενικού Θρόνου

ότι η Εκκλησία «είτε πάσχει εν μέλος, συμπάσχει πάντα τα μέλη, είτε δοξάζεται εν μέλος συγχαίρει πάντα τα μέλη»

Τα θέματα που αναλύονται στον παρόντα τόμο είναι τα εξής:

- Διακονία και Υγεία, *Αρχ. Δοσίθεος Κανέλλος*
- Φιλανθρωπία ή Ακτιβισμός; *Αθανάσιος Ν. Παπαθανασίου*
- Προσεγγίζοντας τον εαυτό μας και τον Συνάνθρωπό μας μέσα από τη Φιλανθρωπία π. Σταύρος Κοφινάς
- Η Πόλη της φιλανθρωπίας και της εγκατάλειψης, π. Δοσίθεος Αναγνωστόπουλος
- Σωματικό και ψυχικό άλγος, *Χρήστος Γιανναράς*
- Ίαση και Θεραπεία, π. Λάμπρος Καμπερίδης
- Ποιμαντική προσέγγιση στις προκλήσεις της Βιοηθικής, *Ανέστης Κεσελόπουλος*
- Οι σημερινές ανάγκες για ποιμαντική εκπαίδευση στο Χώρο της Υγείας, π. Αδαμάντιος Αυγουστίδης
 - Η Διακονία του ιερέα στο Νοσοκομείο, π. Σταύρος Κοφινάς
 - Περιγραφή της διακονίας στα Νοσοκομεία στην Ι. Αρχιεπισκοπή Θυατείρων & Μεγ. Βρετανίας, π. Αναστάσιος Σαλαπάτας
 - Η εκκλησία ως φορέας αγάπης προς την τοπική κοινωνία – Η μέριμνα της Εκκλησίας σε μία επαρχία της Κρήτης, π. Αντώνιος Αρετάκης
 - Ο Γιατρός και ο Ποιμένας, *Tanya Spirtos*
 - Το Φαινόμενο της επαγγελματικής Εξουθένωσης στους λειτουργούς στο χώρο της Υγείας, *Σεβ. Μητροπολίτης Ιλίου, Αχαρνών και Πετρουπόλεως κ. Αθναγόρας.*
 - Ο καρκίνος και η Γυναίκα, *Λυδία Ιωαννίδου – Μουζάκα*
 - Οι νευρολογικές παθήσεις σήμερα – ψυχολογικές και πνευματικές παράμετροι, *Αλέξανδρος Παπαδημητρίου*
 - Το παιδί που αρρωσταίνει, *Δανάη Παπαδάτου*
 - Φροντίδα της Τρίτης ηλικίας, *Ηλίας Θώδης*
 - Η Τρίτη Ηλικία στις ΗΠΑ, *Θεοφ. Επίσκοπος Μωκισσού κ. Δημήτριος*

Κεντρική Διάθεση: **Εκδόσεις Αρμός**

Αθήνα: Μαυροκορδάτου 11, 106 78, τηλ. 210 3830604, fax: 210 3819439

Θεσσαλονίκη: Πρασακάκη 5, 546 22, τηλ. 2310 220992, fax: 2310 220910

Δίκτυο του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ποιμαντική Διακονία στον Χώρο της Υγείας

Λυκίας 3, 171 24, Νέα Σμύρνη

Τηλ: (+30) 6944573625 Fax: 210-9374217

E-mail: pastoralhealth.ep@gmail.gr

Ιστοσελίδα: www.pastoralhealth-ep.com

ΘΕΡΑΠΕΙΑΝ ΠΡΟΣΑΓΟΝΤΕΣ

Υπεύθυνος έκδοσης:
Δίκτυο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
γιά τήν Ποιμαντική Διακονία στόν Χῶρο τῆς Ὑγείας

Ἐπιμέλεια έκδοσης:
πρωτοπρ. Σταῦρος Κοφινᾶς

Διορθώσεις:
Ἀνδρέας Μορᾶτος

Σελιδοποίηση:
«ΦΟΙΝΙΚΗ», Τερψιχόρης 9, Ν. Ἡράκλειο

ISBN

978-960-527-654-6

© 2011, Δίκτυο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
γιά τήν Ποιμαντική Διακονία στόν Χῶρο τῆς Ὑγείας

Κεντρική Διάθεση:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

ΑΘΗΝΑ

Μαυροκορδάτου 11, Τ.Κ. 106 78

τηλ.: 210 3304196 - 210 3830604, fax: 210 3819439

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πρασακάκη 5, Τ.Κ. 546 22

τηλ.: 2310-220992, fax: 2310-220910

e-mail: info@armosbooks.gr

παραγγελίες: orders@armosbooks.gr

www.armosbooks.gr

Θεραπείαν προσάγοντες

Εισαγωγή στην ποιμαντική διακονία
στον χώρο τῆς Ὑγείας

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

«Ἡ διακονία εἰς τὸν χῶρον τῆς υἰείας δὲν γνωρίζει γεωγραφικὰ ὄρια καὶ δὲν διακρίνει φυλάς, λαοὺς καὶ γλώσσας, ἀλλὰ ἀπευθύνεται ἀδιακρίτως καὶ ἀνεξαιρέτως πρὸς πάντα κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασμένον ἄνθρωπον, ὡς ὁ Ἰδιος ὁ Θεός, ὁ Ἰατρός ψυχῶν τε καὶ σωμάτων, ἔπραξε καὶ πράττει.»

*Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης
κ.κ. Βαρθολομαῖος*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαιρετισμός τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. <i>Βαρθολομαίου</i>	11
Πρόλογος.....	15
Καθ. <i>Γρηγόριος Σκαλκέας</i>	
Εἰσαγωγή	
Ποιμένες σὲ ἓνα δίκτυο ἀλληλοὑποστήριξης	19
Πρωτοπρεσβύτερος <i>Σταῦρος Κοφινᾶς</i>	
Διακονία καὶ Ὑγεία – Ἱστορικές Ἀναδρομές: σημερινές ἀντιλήψεις καὶ παρανοήσεις	31
Ἀρχιμανδρίτης <i>Δοσίθεος Κανέλλος</i>	
Φιλανθρωπία ἢ Ἀκτιβισμός;.....	43
Δρ. <i>Ἀθανάσιος Ν. Παπαθανασίου</i>	
Προσεγγίζοντας τὸν Ἐαυτό μας καὶ τὸν Συνάνθρωπό μας μέσα ἀπὸ τὴ Φιλανθρωπία	57
Πρωτοπρεσβύτερος <i>Σταῦρος Κοφινᾶς</i>	
Ἡ Πόλη τῆς Φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἐγκατάλειψης... ..	75
Πρωτοπρεσβύτερος <i>Δοσίθεος Ἀναγνωστόπουλος</i>	
Σωματικὸ καὶ ψυχικὸ ἄλγος: Ἡ διαπλοκὴ τοῦ πόνου μὲ τὸ ὄντολογικὸ ἐρώτημα	81
Καθ. <i>Χρῆστος Γιανναρᾶς</i>	

Ίαση και Θεραπεία: Δύο ὄψεις θεραπευτικῆς πνευματικότητας καὶ τὸ Μυστήριο τοῦ Ἱεροῦ Εὐχέλαιου μὲ ἀναφορὰ στὰ πάθη καὶ στὴν ἀρετολογία	91
Πρωτοπρεσβύτερος Λάμπρος Καμπερίδης	
Ποιμαντικὴ Προσέγγιση στὶς Προκλήσεις τῆς Βιοηθικῆς	121
Καθ. Ἀνέστης Κεσελόπουλος	
Οἱ Σημερινές Ἀνάγκες γιὰ Ποιμαντικὴ Ἐκπαίδευση στὸν Χῶρο τῆς Ὑγείας	139
Πρωτοπρεσβύτερος Ἀδαμάντιος Αὐγουστίδης	
Ἡ Διακονία τοῦ Ἱερέα στὸ Νοσοκομεῖο	171
Πρωτοπρεσβύτερος Σταῦρος Κοφινᾶς	
Περιγραφή τῆς Διακονίας στὰ Νοσοκομεῖα στὴν Ἰ. Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγ. Βρετανίας ...	205
Πρωτοπρεσβύτερος Ἀναστάσιος Σαλαπάτας	
Ἡ Ἐκκλησία ὡς φορέας ἀγάπης πρὸς τὴν τοπικὴ κοινωνία – Ἡ Μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας σὲ μιὰ Ἐπαρχία τῆς Κρήτης	215
Πρωτοπρεσβύτερος Ἀντώνιος Ἀρετάκης	
Ὁ Γιατρός καὶ ὁ Ποιμένας: Σχέση Ἀντιπαλότητας ἢ Συνεργασίας;	223
Dr. Tanya W. Spirtos	
Τὸ Φαινόμενο τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐξουθένωσης στοὺς λειτουργοὺς στὸν χῶρο τῆς Ὑγείας – μιὰ πνευματικὴ διάσταση	249
Σεβ. Μητροπολίτης Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καὶ Πετρουπόλεως κ. Ἀθηναγόρας	

Ὁ Καρκίνος καὶ ἡ Γυναίκα: πρόληψη καὶ περίθαλψη Δρ. Λυδία Ἰωαννίδου-Μουζάκα	267
«Ὅταν ἀρχίσω νὰ ξεχνᾶω, μὴ μὲ ξεχάσετε»: Οἱ νευρολογικὲς παθήσεις σήμερα – ψυχολογικὲς καὶ πνευματικὲς παράμετροι	287
Δρ. Ἀλέξανδρος Παπαδημητρίου	
Τὸ Παιδὶ πὺν Ἄρρωσταίνει	305
Καθ. Δανάη Παπαδάτου	
Φροντίδα τῆς Τρίτης Ἡλικίας.....	325
Δρ. Ἡλίας Θώδης, σὲ συνεργασία μὲ τοὺς: Σεβ. Μητροπολίτη Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμο καὶ τὸν Ἀρχιμανδρίτη Εἰρηναῖο Λαφτσῆ, Πρωτοσύγκελλο Ἰ. Μ. Ἀλεξανδρουπόλεως	
Ἡ Τρίτη Ἡλικία στὶς ΗΠΑ.....	355
Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μωκισσοῦ κ. Δημήτριος, Πρωτοσύγκελλος Ἰ. Μ. Σικάγου	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. ΠΡΟΤΡΟΠΕΣ ΑΓΙΩΝ ΓΙΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Γρηγορίου Θεολόγου, <i>Περὶ Φιλανθρωπίας</i> (ἀποσπάσματα)	365
Μεγάλου Βασιλείου, <i>Ὁμιλία πρὸς τοὺς πλουτοῦντας</i> (ἀποσπάσματα).....	370
Ἰωάννου Χρυσοστόμου, (Ἀποσπάσματα ὁμιλιῶν) α) <i>Ὁμιλία Ν' εἰς τὸ Κατὰ Ματθαῖον</i>	378

β) <i>Περὶ Ἐλεημοσύνης</i>	381
Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, <i>Περὶ εὐποιᾶς (κεφ. 97) (ἀπόσπασμα)</i>	384
Ἄγ. Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου <i>Ἐπιγράμματα</i>	
– <i>εἰς τὸν νοσοκόμον</i>	385
– <i>εἰς τοὺς νοσοῦντας</i>	385
 B. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ «ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ- ΠΟΛΕΙ ΤΟ ΠΑΛΑΙ»	
Βρεφοτροφεία	386
Γηροκομεία ἢ Γηροτροφεία	386
Νοσοκομεία	392
Ξενῶνες - Ξενοδοχεῖα	393
Ὀρφανοτροφεία	401
Πτωχεῖα ἢ Πτωχοτροφεία	402
Εὐχαριστίες	405

Αιδεσιμολογιώτατε Πρωτοπρεσβύτερε κ. Σταῦρε Κοφινᾶ, Συντονιστὰ τοῦ Δικτύου τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου γιὰ τὴν Ποιμαντικὴν Διακονίαν εἰς τὸν χῶρον τῆς ὑγείας, τέκνον τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητόν, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ ἧ' Νοεμβρίου ἐ.ε. γράμμα τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Αἰδεσιμολογιότητος, δι' οὗ γνωρίζετε ἡμῖν τὴν δημοσίευσιν συλλογικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ τόμου ὑπὸ τὸν τίτλον *Θεραπείαν προσάγοντες – Εἴσαγωγή εἰς τὴν ποιμαντικὴν διακονίαν εἰς τὸν χῶρον τῆς ὑγείας*, ὅστις συμπεριλαμβάνει ἐν πολλοῖς τὰς ὁμιλίαις τοῦ πρώτου ἐν Ρόδῳ Διεθνoῦς Συνεδρίου διὰ τὴν ποιμαντικὴν διακονίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸν χῶρον αὐτόν.

Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορικὴν της πορείαν ἔδωκε μεγάλην βαρύτητα εἰς τὴν ποιμαντικὴν μέριμναν τῶν ἀσθενῶν, ἰδρύουσα νοσοκομεῖα καὶ εὐκτηρίους οἴκους, ἀπαλύνουσα πᾶσαν νόσον σωματικὴν τε καὶ ψυχικὴν, διδοῦσα ἐλπίδα εἰς τὸν θλιβόμενον ἐκ τῆς ἀσθενείας ἀδελφόν, ἐμπνέουσα τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πάσχοντα καὶ βεβαίως καθοδηγοῦσα ἐπισταμένως, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ποιμαντικῆς της μερίμνης, τόσοσιν τοὺς ποιμένας, ὅσον καὶ τοὺς

διακονητάς τῶν ἀσθενῶν διὰ τὴν καλυτέραν προσφορὰν καὶ φροντίδα εἰς αὐτούς.

Εἰς τὸ πλαίσιον, ἐπομένως, τῆς ἀπὸ αἰῶνων παραδόσεως προσφορᾶς τῆς πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας εἰς τὸν πάσχοντα ἀδελφόν, ιδρύθη καὶ τὸ Δίκτυον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν Ποιμαντικὴν Διακονίαν εἰς τὸν χῶρον τῆς ὑγείας, ἀποσκοποῦν πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν κληρικῶν καὶ ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, δεικνῶν εἰς αὐτούς μεθόδους ἐκκλησιολογικάς, θεολογικάς τε καὶ ποιμαντικάς, ὅπως βιώσωσι τὴν τέχνην τοῦ προσφέρειν καὶ προσφέρεσθαι εἰς τὸν ἀσθενῆ καὶ ἐμπερίστατον ἀδελφόν μετ' ἐπιγνώσεως καὶ σωφροσύνης, δεύτερον δὲ εἰς τὸ νὰ διδάξῃ εἰς αὐτούς τρόπους, διὰ νὰ ἐπιστηρίζουν πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς τοὺς ἰατρούς, τοὺς νοσηλευτάς, τοὺς ψυχολόγους καὶ κοινωνικοὺς λειτουργούς, ὅλους ἐν γένει ὅσοι ἐργάζονται εἰς τὸν χῶρον τῆς ὑγείας, καὶ ἀκολούθως νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτούς τὴν συνεργασίαν μὲ τὴν θεραπευτικὴν ὁμάδα καὶ τὴν ἔνταξιν εἰς αὐτὴν τῶν οἰωνδήποτε ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν.

Αἱ εἰσηγήσεις διαπρεπῶν ἐπιστημόνων καὶ εἰδημόνων εἰς τὸν χῶρον τῆς ὑγείας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὸν παρόντα τόμον, καθὼς καὶ οἱ θεόσοφοι λόγοι Πατέρων τινῶν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι κατατίθενται ἐν εἰδικῶ παραρτήματι εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, καταδεικνύουν ἀρκούντως τὴν προσπάθειαν καὶ μέριμναν ταύτην τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως καταδείξῃ τὴν μεγίστην ἡμῶν εὐθύνην εἰς τὸν τομέα τῆς ὑγείας καὶ προτρέψῃ πάντας διὰ τὸ κοινὸν καλόν, καθ' ὅτι ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς διακονίας ταύτης εἶναι ἀμφίδρομος: δὲν ἐνισχύει μόνον ὁ ποιμὴν ἢ ὁ θεράπων ἰατρός τὸν ἀσθενῆ ἀλλὰ καὶ ὁ ἀσθενὴς εὐεργετεῖ τὸν διακονοῦντα αὐτὸν ποιμένα ἢ ἰατρὸν μὲ τρόπον θεάρεστον καὶ πνευματικόν.

“Ὅθεν, ἐπιδαφιλεύοντες ὀλόθυμον τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογία ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν οἰαδῆτινι ιδιότητι συμμετέχοντας εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀνά χειρας τόμου, συγχαίροντες δὲ ὀλοκαρδίως τῇ ὑμετέρα Αἰδεσιμολογιότητι καὶ πᾶσιν ὑμῖν τοῖς συγκροτοῦσι τὸ Δίκτυον Ποιμαντικῆς Διακονίας εἰς τὸν χῶρον τῆς ὑγείας, τοῦ ὁποίου τὴν πορείαν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον μετ’ ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ στοργῆς παρακολουθεῖ, εὐχόμεθα ὅπως ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ ἱατροῦ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧσι μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐπισημασθέντος ὅτι ἡμεῖς ἐπισημασθέντος
 17βί' Νοεμβρίου ια'
 Ἐπισημασθέντος ὅτι ἡμεῖς ἐπισημασθέντος
 17βί' Νοεμβρίου ια'

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ὕπὸ Γρηγορίου Δ. Σκαλκέα

Καθηγητοῦ - Ἀκαδημαϊκοῦ, Ἄρχοντας Μεγάλου Ρεφερενδαρίου
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

Ὁ Ἥλιος τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ Αὐτοῦ Θεοστάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαῖος, συνεχίζοντας ἀπαρέγκλιτα τὴν διδαχὴν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ὡς στόχον εἶχε τὴν φροντίδα ψυχῆς τε καὶ σώματος, ἠδύοκησε εἰς τὸ νὰ ὀργανώσῃ τὸ Α΄ Διεθνὲς Συνέδριον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «γιά τὴν Ποιμαντικὴ Διακονία στὸν Χῶρον τῆς Ὑγείας» στὴ Ρόδο τὸ 2008. Εἶχα τὴν ἰδιαιτέρη τιμὴ νὰ λάβω μέρος σ' αὐτὸ τὸ λαμπρὸ γεγονός καὶ νὰ χαιρετήσω τοὺς συνέδρους. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Συνεδρίου, ἡ Μητέρα Ἐκκλησία εἶχε τὴν πρόνοια νὰ δημιουργήσῃ τὸ «Δίκτυο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τὴν Ποιμαντικὴ Διακονία στὸν Χῶρον τῆς Ὑγείας», ποὺ ἐκδίδει τὸ ἀνά χειρας βιβλίον.

Ἡ προχριστιανικὴ φιλοσοφία, κατὰ πολλοὺς, θεωροῦσε τὸ σῶμα ὡς τὸν οἶκο ἢ ἀκόμη καὶ τὸ δεσμοτῆριον τῆς ψυχῆς, μέχρι τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐθεώρησε τὸ σῶμα ὡς τὸν ναὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἔστρεψε τὴν ποιμαντικὴν φροντίδα Του πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ἀλλὰ καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας τοῦ σώματος.

Διὰ τοῦτο, τὸ σωτηριῶδες ἔργο Του συνέπλευσε μὲ τὸ ἐπίσης σωτηριῶδες ἔργο τῆς Ἱατρικῆς ἐπιστήμης, ποὺ σκοποῦ ἔχει τὴν διατήρηση τῆς υἰείας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὅπου ἐνοικεῖ ἡ ψυχὴ του.

Ἔτσι, ἐπικεντρώνεται ὀλοκληρωτικὰ στὴν ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο ὡς πλάσμα τοῦ Θεοῦ ποὺ δικαιούται νὰ ζήσει στὸν κόσμο αὐτὸ μὲ ἀγνή ψυχὴ καὶ υἰγιὲς σῶμα. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας πιστεύει πῶς, ὅταν ἀσθενεῖ τὸ σῶμα, δοκιμάζεται καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, συνεπῶς ἡ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Ἱατρικῆς ἐπιστήμης εἶναι ἐπιβεβλημένη.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Θεανθρώπου γιὰ τὴν βοήθεια τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν ἀδυνάτων ἀκολούθησε ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ πρακτικὴ ἀπὸ τὰ πρῶτα τῆς βήματα.

Ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, ἐκεῖ ὅπου ἐδραιώθηκε καὶ καρποφόρησε ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Πίστις, ἀποτελεῖ παράδειγμα γιὰ τὴν προάσπιση τῆς υἰείας καὶ γιὰ τὴν παροχὴ τῆς κοινωνικῆς προνοίας, ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα, ὅπως ἡ Ἱστορία μαρτυρεῖ, παρέχονταν σὲ τέτοιο βαθμὸ τελειότητος ὥστε θὰ τὰ ζήλευαν, καὶ σήμερα ἀκόμη, τὰ πιὸ προηγμένα κράτη προνοίας.

Ὁ βραχὺς πρόλογός μου σ' αὐτὸν τὸν ἀξιόλογο τόμο δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ μακρηγορήσω, θὰ ἤθελα ὅμως νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι τὸ πρῶτο νοσοκομεῖο ποὺ ἐδημιουργήθηκε ἦταν ἡ «Βασιλειάδα», τὸν 4ον μ.Χ. αἰῶνα, στὴν Καππαδοκία, ἔργο τοῦ Μ. Βασιλείου, καθὼς καὶ ὅτι τὰ περισσότερα ὀργανωμένα νοσοκομεῖα ποὺ ἰδρύθηκαν καὶ συνέχισαν τὴν πρόοδο τῆς Ἱατρικῆς ἦταν ἐνσωματωμένα σὲ μοναστηριακὲς πτέρυγες, μὲ κλινικὲς πλήρεις ἀπὸ ἱατρικὸ προσωπικὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἱατρῶν, καθὼς καὶ ἀδελφῶν νοσοκόμων.

Ἐκπληκτικὴ ἦταν ἐπίσης καὶ ἡ κοινωνικὴ πρόνοια κατὰ

τῆ διάρκεια τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ὅπου ὑπῆρχε πλήρης συνεργασία Ἐκκλησίας, Κράτους καὶ ιδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Παρεχόταν ἀπὸ εὐαγῆ ἰδρύματα φιλοξενία ἢ καὶ νοσηλεία πρὸς τοὺς πάσχοντες καὶ ἀναξιοπαθοῦντες, τοὺς ἀπόρους ἀλλὰ καὶ τοὺς ταξιδιωτῆς.

Ἵπῆρχαν γηροκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, πτωχοκομεῖα, παρθενῶνες γιὰ ἄπορες κορασίδες, λοχοκομεῖα γιὰ τὶς ἄπορες λεχῶνες, οἴκοι προστασίας γιὰ τὶς γυναῖκες ποὺ εἶχαν χηρεύσει, καὶ πολλὰ ἄλλα.

Ἡ παράδοσις αὐτὴ συνεχίστηκε, ὅσο ἦταν δυνατόν, κατὰ τὴν διάρκεια τῶν 4 αἰῶνων τῆς βαρβαρικῆς κατοχῆς καὶ συνεχίζεται μέχρι σήμερα ἀπὸ Ἱεράρχες ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν δημιουργία εὐαγῶν Ἰδρυμάτων πρὸς προστασία ἀσθενῶν καὶ ἀδυνάτων.

Εὐχομαι ἡ ἐμπνευσμένη προσπάθεια τῆς Αὐτοῦ Θειοπάτης Παναγιότητος νὰ συνεχισθεῖ μὲ ἐπιτυχία εἰς τὸ διηνεκές. Ὡς ἰατρός, ποὺ ἀσχολήθηκα κατὰ τὴν νεότητά μου μὲ τὴν μεταμόσχευση ὀργάνων, θέλω νὰ ἐκφράσω τὸν σεβασμὸ καὶ τὶς εὐχαριστίες μου πρὸς τὴν Ἐκκλησία μας, ἡ ὁποία, παραγκωνίζοντας προλήψεις καὶ προκαταλήψεις – ὅπως ἄλλωστε ἔκανε κατὰ τὴν ὑπερδισχιλιετῆ πορεία της – συνέδραμε τὴν προσπάθειά μας. Εἶμαι σίγουρος ὅτι αὐτὸς ὁ τόμος, ὁ πρῶτος τῆς σειρᾶς ποὺ ξεκινάει τὸ Πατριαρχικὸ Δίκτυο γιὰ τὴν Ποιμαντικὴ στὸν Χῶρο τῆς Ὑγείας, θὰ προσφέρει πολλὰ στὴν ἐπιμόρφωση τῶν κληρικῶν, τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν ὑπολοίπων λειτουργῶν ποὺ ὑπηρετοῦν τὸν ἄρρωστο. Ἐλπίζω νὰ συνεχιστεῖ ἡ μεγάλη αὐτὴ συμπαράστασις πρὸς τὴν ἀποκατάστασις τῆς ὑγείας πολλῶν συνανθρώπων μας οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου.

Εἰσαγωγή

ΠΟΙΜΕΝΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΔΙΚΤΥΟ ΑΛΛΗΛΟΫΠΟΣΤΗΡΙΕΣΗΣ

Πρωτοπρεσβύτερος Σταῦρος Κοφινᾶς

Συντονιστής τοῦ Δικτύου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
γιὰ τὴν Ποιμαντικὴ Διακονία στὸν Χῶρο τῆς Ὑγείας,
Πρῶην Συντονιστής τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικτύου Ποιμαντικῆς Διακονίας
στὸν Χῶρο τῆς Ὑγείας (2000-2010),
Ψυχοθεραπευτής

Αὐτὸς ὁ τόμος εἶναι ὁ πρῶτος μιᾶς σειρᾶς πού θὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὴν ποιμαντικὴ διακονία στὸν χῶρο τῆς Ὑγείας. Σὲ ἓνα μεγάλο ποσοστό, συμπεριλαμβάνει τίς ὀμιλίες πού ἐκφωνήθηκαν στὸ πρῶτο Διεθνὲς Συνέδριο γιὰ τὴν Ποιμαντικὴ Διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸν Χῶρο τῆς Ὑγείας, πού πραγματοποιήθηκε στὴ Ρόδο μεταξὺ 8ης καὶ 12ης Ὀκτωβρίου 2008. Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου ἦταν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ.κ. Κύριλλος. Οἱ σύνοδοι φιλοξενήθηκαν ἀβραμιαῖα στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τοῦ ξενοδοχείου «Ρόδος Παλλάς». Σὲ αὐτὸ ἔλαβαν μέρος 170 ἀντιπρόσωποι τῶν Μητροπόλεων πού ἀνήκουν πνευματικὰ καὶ διοικητικὰ στὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον (κληρικοί, ἰατροὶ καὶ ἄλλοι πού διακονοῦν τὸν εὐαίσθητο τομέα τῆς Ὑγείας), καθὼς καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Κύ-

πρου, τῆς Ἑλλάδας, τῆς Ἀλβανίας, καὶ ἄλλων φορέων ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ποιμαντικὴ διακονία τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἰατρικὴ καὶ νοσηλευτικὴ του φροντίδα, καθὼς καὶ οἱ κοσμητόρες τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, καὶ Βοστώνης, ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου. Ἐπίσης, παρακολούθησαν τὸ Συνέδριο ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Ποιμαντικὴ τῆς Ὑγείας τοῦ Ποντίφικα, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Ποιμαντικὴ τῶν Νοσοκομείων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Σκωτίας.

Ἀναμφίβολα, ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα τῶν ἀσθενῶν ἦταν σημαντικὴ σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας μέχρι σήμερα. Ἡ Μητέρα Ἐκκλησία εἶναι μίᾶ Ζωοδόχος Πηγὴ· ῥεεὶ ἀγάπη καὶ φιlanθρωπία σὲ ὅλη τὴ Βασιλεύουσα, διακλαδώνεται, καὶ τὸ ὕδωρ της διαρρέει ὅλη τὴν οἰκουμένην, θεραπεύοντας κάθε νόσο, δίδοντας ἐλπίδα στὸν θλιμμένο, φανερώνοντας τὴ λύτρωση τῆς Σπαύρωσης, τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν καθέδρα τοῦ Βασιλέως. Ἔτσι, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἔχει παίξει ἓναν συντονιστικὸ ρόλο στὸν χῶρο τῆς Ὑγείας, προσφέροντας ποιμαντικὴ καθοδήγηση καὶ ἀνακούφιση τόσο στοὺς ἀσθενεῖς ὅσο καὶ σὲ αὐτοὺς ποὺ τοὺς διακονοῦν.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου τῆς Ρόδου δὲν ἦταν νὰ προβάλει τὸ λεγόμενο φιlanθρωπικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, σὲ μιὰ προσπάθεια ἐπιβεβαίωσης τῆς ἀξίας της καὶ τῆς χρησιμότητάς μας ὡς ποιμένων στὸν ἑαυτὸ μας καὶ στὸν κόσμο. Ὁ σκοπὸς τῆς συνάξεώς μας ἦταν νὰ δημιουργήσουμε μαζὶ ἓνα δίκτυο συνεργασίας καὶ ἀλληλοβοήθειας μεταξὺ τῶν τοπικῶν μας Ἐκκλησιῶν στὸν τομέα τῆς ποιμαντικῆς τῆς ὑγείας.

Τὸ Συνέδριο τῆς Ρόδου ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς πορείας καὶ ὠρίμανσης δέκα ἐτῶν. Ἀπὸ τὸ 1998, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δέχθηκε τὴν πρόσκληση νὰ διοργανώσει τὴν Ἑκτη Εὐρωπαϊκὴ Συνδιάσκεψη γιὰ τὴν ποιμαντικὴ διακονία στὰ νοσοκομεῖα, ἀπὸ ἐκπροσώπους τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν. Μετὰ ἀπὸ δύο ἔτη προετοιμασίας, ἡ Συνδιάσκεψη πραγματοποιήθηκε στὴν Ὀρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης καὶ εἶχε ἓνα καθοριστικὸ ἀποτέλεσμα: τὴν ἴδρυση τοῦ *Εὐρωπαϊκοῦ Δικτύου Ποιμαντικῆς Διακονίας στὸν Χῶρο τῆς Ὑγείας*. Ἡ οἰκουμενικὴ στάση ποὺ κράτησε ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ξεκάθαρη ὁμολογία τῆς Πίστεώς μας ἀπέναντι στὰ διάφορα ρεύματα ποὺ ὑπῆρξαν τότε μεταξὺ τῶν χριστιανο-ευρωπαϊῶν ἐταίρων μας, κέρδισε τὴν ἐμπιστοσύνη ὄλων, ὥστε νὰ ἐκλεγεῖ παμφηρεῖ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὡς συντονιστὴς τοῦ Δικτύου, ἀπὸ τότε μέχρι καὶ σήμερα, τρεῖς φορές. Μὲ τίς εὐλογίες τοῦ Παναγιωτάτου μας καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, μέσα στὰ δέκα χρόνια συντονισμοῦ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικτύου ἔχουμε ἀναπτύξει συνεργασία μὲ πολλοὺς ἐκκλησιαστικούς, κρατικούς, ἐπιστημονικούς καὶ κοινωνικούς φορεῖς ποὺ μεριμνοῦν γιὰ τὴ φροντίδα τοῦ ἀρρώστου. Ἐπίσης, ἔχουμε ἀποκτήσει καὶ ἀρκετὴ πείρα στὴν ὀργάνωση καὶ διαχείριση ἑνὸς ὀργανισμοῦ ὁ ὁποῖος ἔχει ἀναγνωρισθεῖ παγκοσμίως γιὰ τὴν προσφορά του στὸν διάλογο ποὺ σχετίζεται μὲ θέματα ἰατρικῆς περίθαλψης καὶ ποιμαντικῆς φροντίδας.

Οἱ ραγδαῖες ἐξελίξεις στὴν ἰατρικὴ ἐπιστήμη, οἱ διαχρονικὲς μεταβολὲς στὸ περιβάλλον καὶ στὴ φιλοσοφία τῆς ὑγείας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀλλαγὲς τῶν σημερινῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν ποὺ διαμορφώνουν τὸ πῶς κατανοοῦμε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴ φροντίδα του σὲ δύσκολες περιστάσεις, μᾶς ὑποχρε-

ώνουν να εξετάσουμε –και ίσως να αναθεωρήσουμε– την ποιμαντική μας μέριμνα. Στην έναρκτήρια όμιλία του Συνεδρίου, «Τάσεις τῆς ἰατρικῆς φροντίδας στις μέρες μας – Σκέψεις για τὸ μέλλον της», ἡ Δρ. Ἀθηνᾶ Λινοῦ ἀνέφερε ὅτι στις ἀνεπτυγμένες δυτικὲς κοινωνίες παρατηρεῖται μιὰ αὔξηση τῆς παχυσαρκίας, τοῦ σακχαρώδη διαβήτη, τῶν καρδιαγγειακῶν, νευρολογικῶν, αὐτοάνοσων καὶ ψυχιατρικῶν νοσημάτων, ἐνῶ στις ἀναπτυσσόμενες κοινωνίες παρατηρεῖται μιὰ αὔξηση τῆς ὑποθρεψίας, τῆς ἀναιμίας καὶ τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων, ὅπως ἡ ἐλονοσία, ἡ φυματίωση καὶ ἡ ἥπατίτιδα. Οἱ μετακινούμενοι πληθυσμοὶ (οἱ πρόσφυγες καὶ οἱ μετανάστες) περιπλέκουν καὶ δυσκολεύουν τὴν ἀντιμετώπιση ὅλων αὐτῶν τῶν νοσημάτων. Ἐπιπλέον, ἡ σύγχρονη ἰατρικὴ καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ θύματα τῶν φυσικῶν καταστροφῶν καὶ ἐπιδημιῶν ποὺ πάσχουν ἀπὸ μετατραυματικὸ σύνδρομο ἢ λοιμώδη προκλητὰ νοσήματα, λοιμώδη «φυσικὰ» νοσήματα, νοσήματα ποὺ προκλήθηκαν ἀπὸ ἐκθεση σὲ χημικοὺς παράγοντες ἢ σὲ ἀκτινοβολίες, καὶ τίς διάφορες πανδημίες. Πέρα ἀπὸ αὐτά, οἱ ἀπαιτήσεις, ἀλλὰ καὶ οἱ πιέσεις ποὺ ἀσκοῦνται πρὸς τοὺς θεραπευτὲς (ἰδιαιτέρα στοὺς ἰατροὺς καὶ στοὺς νοσηλευτὲς) ἀπὸ τὰ διάφορα συστήματα ὑγείας, καὶ ἡ ἀνάγκη τους γιὰ ἐπαγγελματικὴ κατοχύρωση δημιουργοῦν φαινόμενα ὅπως τὸ ἄγχος καὶ ἡ ἀνασφάλεια, ὁ ἀλκοολισμὸς, ἡ κατάχρηση οὐσιῶν, καὶ τὸ σύνδρομο τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐξουθένωσης. Αὐτὲς οἱ ἐξελίξεις ἀποκαλύπτουν ἔντονους προβληματισμούς, πολλαπλὲς δυσκολίες, ἀλλὰ καὶ ἀμέτρητες δυνατότητες.

Ὁ πρῶτος προβληματισμὸς ἐστιάζεται στὴν «ταυτότητα» τῆς ποιμαντικῆς μας διακονίας. Σήμερα, ἐπικρατεῖ μιὰ σύγχυση σὲ ἐμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους σχετικὰ μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἐκφράζουμε τὴ θεολογικὴ μας σκέψη, πῶς αὐτὴ ἡ σκέ-

ψη μπορεί να ταυτιστεί ή όχι με το Ὁρθόδοξο ἦθος, και πῶς τὰ δύο αὐτὰ ἐκδηλώνονται στήν ποιμαντική πράξη. Τὸ βαθὺ ρῆγμα μεταξύ θεολογίας και ἦθους (θεωρίας και πράξης) ἔχει περιορίσει τὸν θεολογικό μας λόγο σὲ ἓνα σεβαστὸ λείψανο, σὲ μιὰ ἀκαδημαϊκὴ ἀπασχόληση ἀποξενωμένη ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητας και τὴν πραγματικὴ ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι, οἱ προσπάθειες νὰ προσεγγίσουμε τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο ποιμαντικά, συνήθως βασιζονται και καταλήγουν σὲ μιὰ «ἀγαθοποιὸ κοινωνιολογία»¹, πού ἀγνοεῖ τὶς οὐσιαστικὲς ὑπαρξιακὲς ἀναζητήσεις και ὄντολογικὲς διαστάσεις τοῦ «ἐν περιστάσεσιν και θλίψεσιν» πάσχοντα ἀνθρώπου.

Ὅταν μιὰ τέτοια σύγχυση ἐντάσσεται στὴ γενικότερη σύγχυση ἰδεῶν και ἀπόψεων τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ἡ κρίση τῆς ταυτότητάς μας ὡς Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν μεγαλώνει και, τότε, χάνουμε τὴ δυνατότητα νὰ προσφέρουμε τὴ σωτήρια θεραπεία πού ὑπάρχει μέσα ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Θείας Χάριτος και πού ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως και τῆς αἰωνιότητος. Ἔτσι, μέσα σ' αὐτὴ τὴ σύγχυση, ἔχουμε χάσει τὸ πραγματικὸ νόημα τῶν λέξεων «ἴαση», «ζωή», «ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια», και τὴ σημασία πού ἔχει ὁ πόνος και ὁ θάνατος γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ὅτι, παρόλο πού βρισκόμαστε σὲ μιὰ τέτοια θεολογικὴ σύγχυση, προσπαθοῦμε νὰ θεραπεύσουμε τὸν ἄλλο σὰν νὰ εἶναι αὐτὸ κάτι πού γίνεται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ ἐμᾶς, δημιουργώντας και εἰσάγοντας στὴν Ἐκκλησία «πνευματικότητες» και ἔννοιες πού ἐκλείπουν ἀπὸ κάθε ἀληθινὴ ἐκκλησιαστικὴ ἔκφραση. Ἐπιπλέον, ἐφαρμόζουμε ἀνορθόδοξες ψυχολογικὲς μεθόδους πού δὲν εἶναι ἐπιστημονικά και κλινικά ἀποδεκτές. Ἔτσι, καλλιεργοῦμε μιὰ μεγαλύτερη και

βαρύτερη νοσηρότητα, ή όποια στό τέλος παίρνει θανατηφόρες διαστάσεις.

Γιά τόν λόγο αυτό, τό πρώτο μέρος αυτού τοῦ τόμου θά ασχοληθεῖ μέ τή θεολογική μας ταυτότητα σέ σχέση μέ τήν ποιμαντική πού άσκοῦμε. Εὐελπιστοῦμε ὅτι, μέσα ἀπό τά κείμενα, θά άρχίσουμε νά γεφυρώνουμε τό χάσμα μεταξύ θεωρίας καί πράξεως, καί νά ξεκαθαρίζουμε τή σύγχυση πού μάς περιβάλλει.

Ὁ πρώτος προβληματισμός άγγίζει ἕναν ἄλλο προβληματισμό: αὐτόν τῆς εκπαίδευσης καί επιμόρφωσης τῶν ιερέων πού διακονοῦν τόν ἄρρωστο. Ἐπειδή ἡ θεολογία παραπέμπει σέ μιᾶ εμπειρική πραγματικότητα καί δέν περιορίζεται σέ μιᾶ θεωρητική ὄντολογία, χρειάζεται νά αναρωτηθοῦμε πῶς γεφυρώνεται ἡ σημερινή θεολογική εκπαίδευση μέ τήν πρακτική τῆς άσκησης. Χρειάζεται νά εξετάσουμε πῶς στηρίζουμε τόν κληρικό μέ τίς ἀπαραίτητες εμπειρικές γνώσεις, ἄλλα καί μέ τήν ἀπαραίτητη πνευματική καί ψυχολογική ὑποστήριξη, ὥστε νά μπορεῖ νά προσφέρει στόν δύσκολο χῶρο τῆς Ὑγείας. Ἐπιπλέον, χρειάζεται νά προβληματισθοῦμε γιά τό πῶς ἐμεῖς ὡς ποιμένες στηρίζουμε πνευματικά τοὺς ιατρούς, τοὺς νοσηλευτές, τοὺς κοινωνικούς λειτουργούς, καί ὄλους ἐκείνους πού διακονοῦν σ' αὐτόν τόν χῶρο· πόσο τοὺς βοηθάμε νά ἀναπτύξουν μιᾶ εἰδικά καλλιεργημένη εὐαισθησία ὡς πρὸς τίς ψυχολογικές καί πνευματικές ἀνάγκες τῶν ἰδίων, καί αὐτές τῶν ἀσθενῶν.

Ἐνα εἶναι σίγουρο: Ἐάν δέν ὑπάρξει ἡ κατάλληλη πρακτική εκπαίδευση καί επιμόρφωση, ἐάν δέν ὑπάρξει ἡ ἀπαραίτητη ὑποστήριξη σέ ὄλους ἐμάς πού διακονοῦμε στόν χῶρο τῆς Ὑγείας, τότε, στό τέλος, θά μείνει ὁ καθένας μας μόνος του, μέ τήν πιθανότητα νά λειτουργοῦμε αὐθαίρετα καί ἀνεύθυνα ἀπέναντι σ' αὐτόν πού περιθάλλουμε καί ἀπέ-

ναντι στον εαυτό μας. Το αποτέλεσμα θα είναι ότι θα εξαντληθούμε μέσα στη μοναξιά μας, αφήνοντας τον άρρωστο μόνο του, χωρίς ουσιαστική –πνευματικά και ψυχολογικά– συμπαράσταση. Είναι σημαντικό ότι αυτοί οι προβληματισμοί που σχετίζονται με την ποιμαντική εκπαίδευση και την πνευματική υποστήριξη και επιμόρφωση των στελεχών θα συζητηθούν σ' αυτό το βιβλίο.

Ο τρίτος προβληματισμός που θα μάς απασχολήσει σχετίζεται με τον τρόπο που τα μέλη της θεραπευτικής ομάδας συνεργάζονται μεταξύ τους, και πώς εντάσσεται ο κληρικός σ' αυτή την ομάδα. Τα θέματα υγείας και περίθαλψης είναι τόσο μεγάλα, περίπλοκα και πολυσύνθετα, που δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν αποκλειστικά από έναν μόνο φορέα. Όταν κάποιος τολμά να αναλάβει μια τέτοια ευθύνη, αγνοεί την καθολική διάσταση της ανθρώπινης ύπαρξης και, ουσιαστικά, θεοποιεί τον εαυτό του, είτε αυτός λέγεται κράτος ή ιατρική επιστήμη, είτε κληρικός ή θρησκεία. Αν θέλουμε να είμαστε πραγματικοί θεραπευτές, δεν μπορούμε να μείνουμε κλεισμένοι σε ένα επαγγελματικό ή επιστημονικό γκέτο. Χρειάζεται να υπερβεί ο καθένας μας τον εαυτό του.

Σήμερα, είναι ξεκάθαρο πώς η ουσιαστική θεραπεία επιτυγχάνει, μόνο αν δοῦμε τον άρρωστο ως ολότητα, μέσα από μια ομαδική πολυεπιστημονική προσπάθεια. Μια τέτοια προσπάθεια απαιτεί από τον καθένα μας, από τον ιατρό μέχρι και τον ίδιο τον άρρωστο, να αναγνωρίσει τις δυνατότητες –τά χαρίσματα– του άλλου. Αυτό όμως μπορεί να γίνει εφόσον υπάρχει ταπείνωση. Ταπείνωση δεν σημαίνει να είμαστε αδύναμοι και ανήμποροι, αλλά απαιτεί να αναγνωρίζουμε τα θαύματα του Θεού και τα χαρίσματα του κάθε ανθρώπου. Απαιτεί από τον καθένα μας να αναλάβει την

εύθνη να καλλιεργήσει τις δικές του δυνατότητες με απόλυτη άρμονία και αγάπη. Έτσι, η θεραπεία και η ίαση βρίσκονται μέσα από την αγάπη, την ένότητα και την καθολικότητα. Χωρίς αυτή την ένότητα και την καθολικότητα, δεν μπορεί να ενεργήσει το Άγιο Πνεύμα, που είναι ο ουσιαστικός φορέας της θεραπείας, της ίασης, και της σωτηρίας και λυτρωτικής αγάπης.

Δεν φθάνει να κηρύττουμε με λόγια και να υπερτονίζουμε ότι είμαστε *Μία, Αγία, Καθολική και Άποστολική Εκκλησία*. Θα πρέπει να εξαντλήσουμε όλους τους τρόπους που έχουμε στη διάθεσή μας ώστε όλοι να εισέλθουν και να συμμετάσχουν σε μια σχέση ένότητας, μέσα από τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος. Όλες οι ύγιεις υπαρξιακές διαστάσεις του κάθε ανθρώπου και όλου του κόσμου βρίσκονται σ' αυτή την ένωση.

Σχολιάζοντας την έντολή που δίνει ο απόστολος Παῦλος προς τους Έφεσίους να τηρήσουμε «*την ένότητα του πνεύματος εν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης*» (Έφ.σ. 4:3), ο ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει ότι δεν είναι δυνατόν ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξη νὰ συνυπάρξει ἐκεῖ ὅπου δεσπόζει ἡ διχόνοια. Ἐδῶ, ἡ ἔννοια τῆς διχόνοιας ἔχει βαθιές, προσωπικὲς καὶ κοινωνικὲς, υπαρξιακὲς διαστάσεις. Μᾶς λέει ὅτι αὐτὸ πὸ καλλιεργεῖ τὴ διχόνοια, καὶ συνεπῶς τὴ διάσπαση τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης, εἶναι ἡ ψυχρότητα, πὸ συνεπάγεται τὴν ἀδιαφορία, ἐνῶ αὐτὸ πὸ ἐπιτυγχάνει τὴν ένότητα εἶναι ἡ «θερμότης τῆς ἀγάπης», μέσα ἀπὸ τὸν σύνδεσμο τῆς εἰρήνης – τὸν σύνδεσμο πὸ ὑπάρχει μετὰξὺ μας, με τὸν Θεὸ καὶ με τοὺς ἑαυτοὺς μας. Αὐτὸς ὁ σύνδεσμος δὲν θλίβει, οὔτε πιέζει, ἀλλὰ μᾶς ἐλευθερώνει καὶ μᾶς ὀδηγεῖ σὲ εὐρυχωρία. Καὶ συνεχίζει: «Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς εἶναι δεμένος με τὸν ἀσθενῆ, στηρίζει καὶ ἐκεῖνον καὶ δὲν τὸν ἀφήνει νὰ χαθεῖ.

Και ἂν συνδεθεῖ με τὸν ὀκνηρό, διεγείρει αὐτὸν εἰς τὸ νὰ εἶναι πρόθυμος. Διότι “ὅταν ὁ ἕνας ἀδελφὸς βοηθῆται ὑπὸ ἄλλου ἀδελφοῦ, εἶναι καὶ οἱ δύο ὡς ἡ ὀχυρωμένη πόλις”». Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ ἐμποδίσει αὐτὸν τὸν σύνδεσμο, αὐτὴ τὴν ἀλυσίδα –ἀκόμη καὶ ὁ θάνατος–, ἀλλὰ εἶναι ἰσχυρότερος καὶ δυνατότερος ἀπὸ ὅλα (Παρ. 18:19)².

Σὲ σχέση με τὸν ἄρρωστο καὶ τὴ διακονία μας, τὰ λόγια τοῦ Χρυσοστόμου θέτουν τὰ βασικὰ θεμέλια γιὰ τὴν ποιμαντικὴ πού χρειάζεται νὰ ἀσκήσουμε. Ἄν κάτι τυρανῶ τὸν ἄρρωστο, αὐτὸ εἶναι ἡ ἀπειλὴ ἐνὸς ὑπαρξιακοῦ διχασμοῦ, ὅτι θὰ διασπασθεῖ καὶ θὰ ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, τοὺς δικούς του καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον ἐν γένει. Αὐτὴ ἡ ἀπειλὴ ἐστιάζεται: 1) στὸν φόβο ὅτι θὰ χάσει τὴν ταυτότητά του ὡς πρόσωπο, ἐπειδὴ θὰ ταυτισθεῖ ἀπόλυτα με τὴν ἀρρώστια του, 2) στὸν φόβο ὅτι οἱ ἄλλοι θὰ τὸν ἀπορρίψουν, καὶ 3) στὸν φόβο μπροστὰ στὴν πιθανότητα τοῦ θανάτου. Οὐσιαστικά, αὐτοὶ οἱ τρεῖς φόβοι ἀποτελοῦν τὸν φόβο τῆς ἀποξένωσης καὶ τῆς μοναξιάς. Οἱ ἴδιοι φόβοι βιώνονται ἀπὸ τὴν ἄμεση οἰκογένεια τοῦ ἀσθενοῦς. Ἀκόμη, οἱ θεραπευτὲς τοῦ ἀρρώστου βιώνουν τίς ἴδιες ἀνησυχίες γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους ἀπὸ μιὰ ἄλλη σκοπιὰ, παρόλο πὺ αὐτὲς οἱ ἀνησυχίες δύσκολα παρατηροῦνται καὶ ἐκφράζονται.

Ἄν ἀποδεχθοῦμε ὅτι ἡ ἀρρώστια καλλιεργεῖται μέσα ἀπὸ τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν ἀδιαφορία, τότε πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ὁ τρόπος πὺ λειτουργοῦμε ὡς ποιμένες εἶναι, τὸ ἐλάχιστο, πολλές φορές τυπικός, ἂν ὄχι ψυχρός. Αὐτὸς ὁ τυπικός καὶ ψυχρὸς τρόπος, δομημένος σὲ μιὰ νομικὴ ἢ κοσμικὴ (νὰ μὴν πῶ ἐμπορικὴ) ἀντίληψη, εἶναι αὐτὸ πὺ καλλιεργεῖ μιὰ λανθασμένη ἐκκλησιολογία. Δημιουργεῖ μιὰ θρησκευτικὴ πὺ πιέζει καὶ δεσμεύει τὸν ἄνθρωπο μέσα σὲ ἐνοχὲς καὶ ὑποχρεώσεις, καὶ πὺ, στὴ συνέχεια, βα-

θαίνει τήν ύπαρξιακή του μοναξιά. Τοῦ ἀφαιρεῖ κάθε ἐλπίδα καί ἐμποδίζει τή Χάρη τοῦ Θεοῦ νά λειτουργήσῃ θεραπευτικά. Τό χειρότερο εἶναι ὅτι μιὰ τέτοια ἀντίληψη, συμπεριφορὰ καί ἔλλειψη εὐθύνης δέν μᾶς ἀφήνει νά ἐνώσουμε τίς δυνάμεις μας, ἐπιτρέποντας τήν ὀκνηρία καί τή μεταξύ μας μεμψιμοιρία νά ἀφαιρεῖ κάθε εἶδος ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας.

Γι' αὐτό, ἡ ἀνάγκη νά ξεμπλέξουμε, νά ξετυλίξουμε καί νά ἐνισχύσουμε τά δίχτυα μας, νά ἐνώσουμε τόν σύνδεσμο μεταξύ μας, εἶναι ἀπαραίτητη ὥστε νά παραμείνουμε ἀλιεῖς ἀνθρώπων.

Ἡ σύγκληση τοῦ πρώτου διεθνοῦς Συνεδρίου στή Ρόδο ἔφερε ὡς ἀποτέλεσμα τή δημιουργία ἐνός Δικτύου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τήν Ποιμαντική Διακονία στόν Χῶρο τῆς Ὑγείας³ ἀπό τόν Πατέρα μας καί Οἰκουμενικό Πατριάρχη. Ὁ σκοπός τοῦ Πατριαρχικοῦ Δικτύου εἶναι νά συσπειρώσῃ σέ ἓνα δίκτυο συνεργασίας καί ἀλληλοὑποστήριξης ὅλες τίς μητροπόλεις πού ἀνήκουν πνευματικά καί διοικητικά στό Πατριαρχεῖο, τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων Ἀὐτοκέφαλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αὐτοὺς πού ἀσχολοῦνται μέ τήν ποιμαντική ἐκπαίδευση, καθὼς καί ἄλλους πού διακονοῦν καί σχετίζονται μέ τήν ποιμαντική διακονία τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλά καί μέ τήν ἰατρική καί νοσηλευτική του φροντίδα. Ἐπίσης, τὸ Πατριαρχικό Δίκτυο θά ἀναπτύξῃ ἐπαφές μέ τίς ἄλλες Ὁμολογίες, καί τοὺς φορεῖς πού σχετίζονται μέ τήν Ὑγεία.

Ἡ δημιουργία τοῦ Πατριαρχικοῦ Δικτύου ἐκφράζει τὸ βαθύ πιστεύω καί τήν πεποίθηση τοῦ Παναγιωτάτου γιά ἐνότητα, συνεργασία καί διάλογο. Ὡς καλὸς ποιμένας, βιώνει μέ κάθε τρόπο ὅτι στήν Ἐκκλησία, «εἶτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἶτε δοξάζεται ἐν μέλος,

συγχαίρει πάντα τὰ μέλη». Μᾶς δίνει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ποιμαντική μας ἀνησυχία δὲν θὰ ἀναπτύξει μιὰ «ἀγαθοποιὸ κοινωνιολογία», ἀλλὰ θὰ μᾶς δοθοῦν οἱ δυνατότητες νὰ ἀνακαλύψουμε ἀποτελεσματικούς τρόπους γιὰ νὰ ἐνώσουμε τὶς προσπάθειές μας μέσα ἀπὸ τὴ συνεργασία καὶ τὸν διάλογο, ὥστε νὰ ἐπιβεβαιώσουμε ἔμπρακτα στὸν κάθε ἄνθρωπο τὰ λόγια τοῦ Ἐπουράνιου Πατέρα μας, ὅτι: «μετ' αὐτοῦ εἶμι ἐν θλίψει· ἐξελοῦμαι αὐτόν καὶ δοξάσω αὐτόν» (Ψαλμ. 90:15).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας Μελίτωνος Χατζῆ, Χαλκηδόνα. *Μνήμη Μελίτωνος Χατζῆ, Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας 1913-1989*, Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἀθήναις Μεγαλοσχολιτῶν, Ἀθήνα 1999, σ. 395.
2. Ἰω. Χρυσόστομος, *Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους, Λόγος Θ'*, *ΕΠΕ*, 20: 657-659. «Ἀδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὡσπερ τεθεμελιωμένον βασιλεῖον».
3. Βλέπε www.pastoralhealth.ep.com